

ØKONOMISKE OG SOCIALE PROBLEMER I U. S. A.

FOREDRAG I NATIONALØKONOMISK FORENING
DEN 7. DECEMBER 1936

AF H. WINDING PEDERSEN

INDTIL for kort Tid siden herskede Laissez-faire-Politikken i U. S. A. Medens Tendensen i Europa mere og mere gik i Retning af offentlig Kontrol med det økonomiske Liv, blev man i Amerika stort set staaende paa det gammelliberalistiske Grundlag. Statsindgrebene i Erhvervslivets Forhold var faa og lidet virkningsfulde, og Samfundsopfattelsen var Manchesterlærens. Med Mundheldet »Every man for himself and the devil take the hindmost« gav man bramfrit Udtryk for Individualismens og Darwinismens Filosofi. I langt ringere Grad end i Europa optraadte det offentlige i U. S. A. som Varetager af de smaas Interesser, og navnlig fandtes der ikke — bortset fra en mindre betydende Lovgivning i Enkeltstaterne — en Sociallovgivning som den, vi kender i de europæiske Lande.

Præsident *Roosevelts* »New Deal« bragte en Forandring i denne Tilstand, en Forandring saa vidtrækkende, at man har kaldt den en Revolution. Man tog nu fat paa en offentlig Regulering af Erhvervslivet saa omfattende og indgribende, at ingen vilde have anset det for muligt blot et Aar i Forvejen. Man behøver kun at nævne *Agricultural Adjustment Administration* (AAA), der søgte at regulere Landbrugsproduktionens Størrelse, og *National Recovery Administration* (NRA), der tog sig for at bestemme Lønnen, Arbejdstiden, Priserne og tildels Produktionen i alle de øvrige Erhverv lige fra Staalindustrien til Barberstuerne. Tanken med AAA var som bekendt at hæve Landbrugsvarernes Priser ved at begrænse Produktionen og Formaalet med NRA at skaffe flere i Arbejde ved Forkortelse af Arbejdstiden, at forøge Befolkningens Købeevne ved at sætte Lønningerne i Vejret og at forhindre saakaldt ødelæggende Konkurrence gennem Prisregulering. Andre Hoved-

punkter af de økonomiske Genrejsningsforanstaltninger var Dollarens Depreciering, Forsøgene paa Krediteksponering, den mindre vel gennemtænkte Guldkøbspolitik i Efteraaret 1933, Udbetalingen af Understøttelse til trængende og Igangsættelsen af offentlige Arbejder, finansieret ved Laan. Endvidere har Unionsregeringen gennem Reconstruction Finance Corporation (RFC) — der blev oprettet i 1932 under *Hoover* — og gennem forskellige andre offentlige Kreditinstitutioner givet Laan eller Garanti for Laan til Banker, Jernbaner, Landbrug, Husejere og Boligbyggeri. RFC's Laan til Bankerne har givet det offentlige betydelige Aktieinteresser i Landets Banker.

Men the New Deal er mere end en ren Kriselovgivning. Ved Siden af de udprægede Kriseforanstaltninger er det lykkedes Roosevelt at faa gennemført en Række Love og Foranstaltninger, der mere har Karakter af varig Reform. Ved Gennemførelsen af Social Security Act af 1935 gjorde man et første Forsøg paa at skabe en Lovgivning om Arbejdsløsheds- og Aldersrenteforsikring, omfattende hele Unionen. Securities Act af 1933 og Securities Exchange Act af 1934 regulerer Emission af og Handel med Værdipapirer. Banking Acts af 1933 og 1935 gennemførte forskellige Reforme vedrørende Banksystemet, blandt andet en Forsikring af alle Indskud op til 5000 \$. Labor Relations Act af 1935 fastslaar Arbejdernes Ret til at organisere sig og føre kollektive Forhandlinger gennem Repræsentanter efter deres eget Valg og forbyder »unfair labor practices«. Hertil regnes ikke bare Afskedigelse af Arbejdere, blot fordi de er Fagforeningsmedlemmer, og lignende Ting, men Loven formener ogsaa Arbejdsgiverne at oprette eller dominere saakaldte »company unions«, d. v. s. Organisationer, der kun omfatter den enkelte Virksomheds Arbejdere, og som har været et virksomt Middel i Arbejdsgivernes Hænder til Bekæmpelse af de egentlige Fagforeninger. Et særligt Kapitel af Reformprogrammet vedrører Public Utilities. Som bekendt er disse Virksomheder i U. S. A. for største Delen paa private Hænder, og Enkeltstaternes Regulering af Taksterne for Gas og Elektricitet har ikke været særlig effektiv. (Nogen Kontrol fra Unionsregeringens Side har der ikke været Tale om). Utility-Selskaberne har paa forskellig Maade forstaaet at omgaa Bestemmelserne, bl. a. ved Oprettelse af Holding Companies, der ikke var undergivet Reguleringen. Ved forskellige Manipulationer overførtes Overskuddet til disse Kompagnier, hvis finansielle Opbygning tit lod meget at ønske, hvad

Stabilitet angaar. (*Insull-Skandalen*). Roosevelt har, siden han var Guvernør for Staten New York, haft et godt Øje til Utility-Selskaberne, og det er en af hans Yndlingsideer, at der ved en Takstnedsættelse vil vise sig et meget stort, latent Behov for Elektricitet — navnlig i Landbruget, som Elektricitetsselskaberne hidtil har forsømt. Regeringen søger nu at konkurrere Elektricitetstaksterne ned ved rundt om i Landet at anlægge en Række Vandkraftværker, af hvilke det bedst kendte er det, der drives af Tennessee Valley Authority (TVA). I 1935 gennemførtes endvidere Public Utility Act, der sætter Utility-Selskaberne under Forbundsregeringens Kontrol og navnlig paa-byder, at alle Holding Companies skal opløses, medmindre de er nødvendige for at samle Produktions-selskaberne til en geografisk eller økonomisk Enhed.

Naar man saaledes har foretaget et Omsving fra Laissez-faire til statskontrolleret Kapitalisme, er det naturligvis sket paa Baggrund af den voldsomme økonomiske Depression, der naaede Bunden, netop som Roosevelt traadte til. Men Depressionen er nu forbi — hvad enten saa the New Deal's Foranstaltninger har bidraget til at fremskynde dens Ophør eller ikke — og U. S. A. er afgjort inde i Opgangsperioden, omend ikke saa langt fremme som Sterlinglandene. Federal Reserve Boards Produktionsindeks, der sætter Gennemsnitsproduktionen i Aarene 1923—25=100, og som for 1929 og 1932 var henholdsvis 119 og 64, naaede i 1936 over 100 og var for September 109. Opgangen var i Begyndelsen mod Sædvane stærkest i Konsumvareindustrien, men Sværindustrien viser nu betydeligt stigende Produktionstal. Det samme gælder Byggeriet, der længe laa stille. Ogsaa Handelen og Restaurations- og Forlystelseserhvervene har gode Tider.

I 1936 naaede man saa langt, at det aktuelle økonomiske Spørgsmaal ikke længere var, hvordan Depressionen skulde bekæmpes. Tiden var nu inde til at tage Stilling til de økonomiske og sociale Problemer paa længere Sigt, og dette saa meget mere som der i dette Aar var Præsidentvalg og Valg til de lovgivende Forsamlinger. Man maatte nu bestemme, om man efter Depressionens Ophør ønskede at gaa tilbage til Laissez-faire-Politikken, eller om man vilde forblive og eventuelt gaa videre paa den Vej, der fører til mere offentlig Kontrol af det økonomiske Liv.

Roosevelt gav Tonen klart og tydeligt an. Han gik til Valg paa Fortsættelsen af the New Deal, og det var i udpræget Grad hans Person og Politik, Valget drejede sig om. I det hele taget var

Linjerne ved dette Valg trukket langt skarpere op end tidligere, da det ofte kunde være svært at finde nogen Forskel mellem de to store Partier. Bag det republikanske Parti stod ved dette Valg »business«, navnlig Storkapitalen, der frygtede flere Statsindgreb og højere Skatter og førte en forbitret Kamp mod Roosevelt. Derimod støttedes Roosevelt af den jævne Middelstand, Arbejderne og formodentlig ogsaa af mange Landbrugere. Roosevelt vandt en saa afgørende Sejr, at det ikke kan forklares med en Henviisning til Modkandidatens Middelmaadighed eller til Præsidentens personlige Charme, Smilet og »den gyldne Radiostemme«. Naar han vandt saa stort, er der ingen Tvivl om, at det var, fordi den brede Befolkning mente, at man her endelig havde faaet en Præsident, der havde gjort noget eller i hvert Fald prøvet paa at gøre noget for den jævne Mand.

Hvad kan man nu vente sig af Roosevelt i hans næste Periode? Han fremstillede under Valgkampagnen sig selv som en Folkets Befrier fra »de økonomiske Royalister«s Overgreb, ligesom »the founding fathers« frigjorde Landet fra de politiske Royalisters Styre. Men der er næppe trods hans voldsomme Udfald mod Storkapitalen nogen Grund til efter Valget at vente at se ham optræde i Rollen som fremstormende revolutionær. Den passer mindre til hans tidligere Gerninger end til den valgtaktiske Situation, og Roosevelt tilhører heller ikke af Fødsel og Milieu de brede, endsige de fattige Lag af Befolkningen. Han er en human Mand af Patricierfamilie, en Mand med social Forstaaelse og visse Reformidéer, men først og fremmest en overordentlig drevnen Politiker, der nøje ved, hvordan Vinden blæser. Han er, som det er blevet sagt, ikke en Fører, der gaar længere, end han bliver fulgt. En moderat, liberal Fortsættelse af the New Deal er sikkert det, man kan vente. Den politiske Udvikling kan maaske tvinge Roosevelt til at gaa til venstre for at holde paa Arbejderne og undgaa Dannelsen af et Arbejderparti, men til Gengæld er det demokratiske Partis gamle Grundstamme, Sydstaternes Befolkning, alt andet end radikalt indstillet.

Det demokratiske Valgprogram nøjes for en stor Del med at henvise til the New Deal's Resultater og lover i ikke alt for bestemte Vendinger en Fortsættelse. Med Hensyn til Sociallovgivningen antydes en videre Udbygning paa Grundlag af Social Security Act. Og det kan tiltrænges, saafremt man ønsker at have et nogenlunde fuldstændigt Forsikringssystem. Loven mangler f. Eks. ganske en Sygekasseordning, og dens Bestemmelser om

Arbejdsløsheds- og Aldersrenteforsikring vil sikkert blive meget vanskelige at administrere. Heller ikke med Hensyn til de Ydelser, de forsikrede opnaar, og den Kreds af Personer, Forsikringen omfatter, er Loven tilfredsstillende. Landarbejdere kan f. Eks. ikke deltage i Forsikringsordningerne, men kun faa Alderdoms understøttelse, og Arbejdsløshedsforsikringen omfatter kun de store og middelstore Virksomheder, men ikke de smaa. Videre lover Programmet billig Elektricitet til Landbruget, og Opførelsen af Elektricitetsværker og Kontrollen med Public Utilities vil sikkert blive fortsat, saa vidt Forfatningen tillader det. Derimod bliver der næppe i den nærmeste Fremtid Tale om, at det offentlige overtager de private Elektricitetsværker og Gasværker eller Jernbanerne. Det vilde kræve uhyre Pengesummer. Alene Jernbanerne er vurderet til 23 Milliarder \$. Programmet taler om, at Folket har Ret til gode Boliger til en rimelig Pris, men et virkeligt Boligprogram med en Oprydning af Slumkvartererne er ikke paabegyndt endnu. Paa Spørgsmaalet om Handelspolitikken deler man sig i Amerika ikke længere efter Partilinjer, og det demokratiske Valgprogram lover derfor baade en frihandelsvenlig og en beskyttelsesvenlig Politik. Saa længe Mr. *Hull* er Udenrigsminister, vil dog formodentlig den frihandelsvenlige Kurs og Afslutningen af tosidede Handelstraktater blive fortsat. Hvad angaar Penge- og Valutaspørgsmaalet tales der med en Afklang af Roosevelts Budskab til London-Konferencen om at stabilisere Pengeværdien saadan, at de tidligere store Svingninger undgaas. —

En Lovgivning af the New Deal's Art rejser imidlertid i U. S. A. vanskelige Problemer. Først og fremmest har Landets Styreform ikke holdt Trit med Udviklingen. U. S. A. styres efter Principper, der vel kunde passe for en Sammenslutning af Landbrugerdistrikter uden større økonomisk Samkvem — et Udviklingsstadium, hvor Magten kan være decentraliseret og Embederne betragtes som borgerlige Ombud — men som ikke er tidssvarende i et Forbund af Stater, der danner en økonomisk Enhed, og hvor man ønsker at have en moderne Social- og Kontrollovgivning. Ved Embedsbesættelserne hersker som bekendt stadig »Spoils-Systemet«. En stor Del af Stillingerne er politiske Embeder, der efter Valgene tildeles veltjente Partifæller, ofte uden for meget Hensyn til deres saglige Kvalifikationer. For Unionsemployernes Vedkommende anvendtes denne Fremgangsmaade indtil for nylig lige ned til Postmesterstillingerne i smaa

Flækker. Systemets svage Sider er aabenbare, og man kan have Lov at betvivle, at U. S. A. har den veltrænede, upartiske og fuldt ud paalidelige Embedsstand, som er nødvendig, for at en moderne Social- og Kontrollovgivning kan administreres. I denne Forbindelse kan det nævnes, at man ofte hører udtalt Frygt for, at Kongressen skal vise sig svag overfor organiseret Pres fra særlige Grupper af Befolkningen, f. Eks. Aldersrentenyderne, saadan at disse kan tiltvinge sig Særfordele paa Bevillingslovene. Og Bonusudbetalingen til Krigsveteranerne i Sommeren 1936 viser tydeligt, hvad der kan opnaas ved en stadig og maalbevidst Paavirkning af Kongressens Medlemmer.

Den alvorligste Hindring for Gennemførelsen af offentlig Kontrol med Erhvervslivet er dog for Øjeblikket de forenede Staters Forfatning. Selv om Administrationen af en hele Unionen omfattende Social- og Kontrollovgivning vil frembyde en uhyre kompliceret Opgave, ligger det i Sagens Natur — og Erfaringen viser det med al Tydelighed — at Opgaven maa løses af Unionsregeringen og ikke af Enkeltstaterne. Men Forfatningen lægger næsten al Magt til at lovgive om økonomiske Spørgsmaal i Enkeltstaternes Hænder. Forbunds-kongressen har kun de Beføjelser, der udtrykkeligt er henlagt til den i Forfatningen, og de omfatter paa det økonomiske Omraade kun Beskatningsretten, Retten til at optage Laan, til at udmønte Penge og regulere deres Værdi og Magten til at regulere Udenrigshandelen og Handelen mellem Enkeltstaterne. Som det under disse Forhold var at vente, varede det ikke længe, før der viste sig forfatningsmæssige Vanskeligheder ved at gennemføre det Roosevelt'ske Genrejnings- og Reformprogram. Som bekendt har de forenede Staters Højesteret allerede kendt en hel Række af the New Deal's Love — herunder NRA og AAA — forfatningsstridige, og det er meget muligt, at samme Skæbne vil overgaa Social Security Act, Labor Relations Act og Public Utility Act. De forkastede Love er i Hovedsagen fundet forfatningsstridige af to Grunde, dels fordi de i deres Egenskab af Bemyndigelseslove tillagde Præsidenten en Magt, som efter Forfatningen tilhørte den lovgivende Forsamling, dels — og navnlig — fordi de greb ind i Forhold, som det er forbeholdt Enkeltstaterne at lovgive om. De samme Vanskeligheder vil naturligvis være til Stede, naar man ønsker Reformprogrammet fortsat, og det er derfor ikke underligt, at man i U. S. A. drøfter, om der ikke bør gennemføres en Forfatningsændring, der giver Forbundsregerin-

gen mere Magt i økonomiske og sociale Anliggender. Men en Revision af Forfatningen er vanskelig at gennemføre. Der kræves $\frac{2}{3}$ Majoritet i begge Kongressens Kamre, og desuden skal Ændringen vedtages af $\frac{3}{4}$ af Enkeltstaterne, der altsaa i dette Tilfælde maa stemme for Beskæringen af deres egen Magt. Og her til kommer, at Forfatningen, der jo blev til i Frihedskrigens Tid og staar omgivet af samme Glans som denne, af det amerikanske Folks store Masser betragtes som et ophøjet Dokument, hvis Bogstav er helligt og ukrænkeligt. Siden 1791 er der da ogsaa gennemført temmelig faa Forandringer i Forfatningen. Denne traditionelle Indstilling søgte Republikanerne at slaa Mønt af under Valgkampagnen. De havde opdaget, at Forfatningen, som Forholdene ligger for Øjeblikket, er et Værn for de konservative Interesser, og det republikanske Parti er derfor blevet en ligesaa veltalende Talsmand for Enkeltstaternes Rettigheder, som det demokratiske Parti tidligere har været. Demokraterne har derimod i Konsekvens af deres Politik indtaget Republikanernes tidligere Standpunkt og ønsker at give Unionsregeringen mere Magt. Republikanerne førte Valgkampagnen bag Flaget og Forfatningen og fremstillede Roosevelt som en Mussolini eller Stalin i Faareklæder, der traadte Konstitutionen og alle gode, amerikanske Principper under Fode med det endelige Formaal at gøre sig til Diktator og indføre udenvælts Styreformer. Højesteretssagerne afgav naturligvis godt Agitationsstof, selv om man fra modsat Side kunde paapege, at Højesteret, af hvis Medlemmer forøvrigt en hel Del er forhenværende Politikere, havde truffet flere af sine Afgørelser i New Deal-Sagerne med 5 Stemmer mod 4. Det siger sig selv, at det under saadanne Forhold var vanskeligt for Roosevelt at tale om Forfatningsrevision, og i bedste Fald vilde det tage lang Tid at gennemføre en Forandring af Forfatningen. I U. S. A., hvor alt i det politiske Liv skal gaa i en Fart, taler man derfor i reformvenlige Krese om en anden Udvej, nemlig at Højesteret bør udøve Statsræson og ændre sin Fortolkning af Forfatningen. I Amerika, hvor det hører til Dagens Orden, at Loves Forfatningsmæssighed tages under Paadømmelse, har der naturligvis udviklet sig en bestemt Praksis paa dette Omraade, og Sagernes Afgørelse beror til Tider paa temmelig subtile Fortolkningsspørgsmaal. Som Eksempel kan nævnes Sagen verørende Railroad Retirement Act af 1934, der indførte en lovpligtig Pensionsordning for Jernbanefunktionærer. Administrationen gjorde gældende, at en Pensionsordning vilde medføre, at Funktionærene

tidligere trak sig tilbage, og at den i al Almindelighed vilde forbedre Arbejdsmoralen blandt Personalet. Som Følge heraf vilde Trafiksikkerheden forbedres, og da god og sikker Trafik fremmer den mellemstatslige Handel, maatte Kongressen være berettiget til at gennemføre en Pensionsordning i Henhold til den Bestemmelse i Forfatningen, der giver den Ret til at regulere Handelen mellem Enkeltstaterne. 4 Dommere godkendte dette Synspunkt, og 5 stemte imod. Man henviser fra reformvenlig Side til, at Højesteret tidligere har ændret sin Fortolkningspraksis, naar Forholdenes Udvikling krævede det, og man hævder, at det maa kunne ske igen. Ligesom man i Stedet for at gennemføre en moderne Skilsmislovgivning klarer sig med en rummelig Fortolkning af Begrebet »cruelty«, ønskes det altsaa, at Forfatningen skal gøres mere tidssvarende ved en ændret Fortolkning. Men Højesteret har paa ingen Maade vist sig tilbøjelig til at foretage et saadant Skridt. Tværtimod har dens Domme hidtil været temmelig konservative. Hvor konservative ses maaske bedst af en Dom, afsagt i Juni 1936, hvori det med 5 Stemmer mod 4 blev afgjort, at en Lov i Staten New York, der foreskrev Minimumsløn for Kvinder, var forfatningsstridig, fordi den greb ind i Kontraktsfriheden. Da Forbundskongressen iflg. NRA-Dommen heller ikke kan give Bestemmelser om Minimumsløn, blev selv mange konservative Amerikanere betænkelige ved denne Dom, og Republikanernes Kandidat, Guvernør *Landon*, udtalte sig til Fordel for, om nødvendigt, at gennemføre en Forfatningsændring, der vilde give Enkeltstaterne Ret til at regulere Løn, Arbejdstid og andre Arbejdsbetingelser for Kvinder og Børn.

Det gjorde det naturligtvis lettere for Roosevelt at tale om Revision af Forfatningen. I det demokratiske Valgprogram understreges det, at Forfatningen bygger paa en Deling af Magten mellem Unionen og Enkeltstaterne, og Roosevelt har i sine Taler fremhævet, at der som Følge af det stigende Sámkvem mellem Landets enkelte Dele i Tidens Løb er blevet flere og flere Forhold, som Enkeltstaterne er kommet ud af Stand til at underkaste en effektiv Regulering. Løsningen af de Opgaver, som Enkeltstaterne ikke kan magte, maa, siger han, ifølge Sagens og Forfatningens Natur tilfalde Unionsregeringen. Man hævder fra Demokraternes Side, at the New Deal's Reformlovgivning kan fortsættes indenfor den nugældende Forfatnings Rammer, om den fortolkes rigtigt, og kun som en sidste Udvej taler det demokratiske Valgprogram om en Forfatningsændring til Klarlæggelse af Competence-

fordelingen mellem Unionen og Enkeltstaterne. Man gør med andre Ord Spørgsmaalet om en Ændring af Forfatningen afhængig af Højesterets fremtidige Stilling. Det kan være, Roosevelt nu efter Valget føler sig stærk nok til at stille Forslag om Forfatningsrevision, men maaske er det mest sandsynligt, at man foreløbig vil vente og se, om Højesteret tager Anledning af Valgets Udfald til at ændre sin Holdning. En særlig Mulighed for en Kursændring fra Højesterets Side ser man deri, at Antallet af liberale Dommere kan forøges ved opstaaende Vakancer, hvad der er saa meget desto større Udsigt til, som alle Rettens konservative Medlemmer er over 70. I hvert Fald gælder Lovene jo, indtil de bliver forkastet, og i visse Tilfælde har man, naar en Lov er blevet erklæret forfatningsstridig, klaret sig med at gennemføre den paany i noget ændret Form, hvorefter den saa i det mindste gælder, til den igen naar frem til Højesteret¹⁾. —

I Amerika kan Stemningen hurtigt skifte, og selv om Strømpilen for Øjeblikket afgjort gaar i Retning af mere Sociallovgivning og flere Statsindgreb i Erhvervslivet, er det ikke udelukket, at Begejstringen for den Slags Lovgivning kan blive langt mindre under en eventuel, fremtidig »Prosperity«-Periode. Baggrunden for den nye økonomiske Politik var jo først og fremmest den lange og dybe Depression, og jo længere den kommer paa Afstand, des mere vil den gaa i Glemmebogen. Maaske findes der dog andre Faktorer, der har været medvirkende til at fremkalde Omsvinget, Kræfter, der er mindre iøjnefaldende, som virker langsommere, men til Gengæld mere stadigt. Er der f. Eks. i samme Grad som tidligere lige Chancer for alle, eller er Klasse- delingen ved at blive mere udpræget? Spørger man Amerikanere, faar man forskellige, indbyrdes modsigende Svar. Men der kan vist næppe være Tvivl om, at de sociale Skranker, efter at Pionertiden er forbi, bliver stadig vanskeligere at sætte over. Og jo mere det bliver Tilfældet, des større Interesse vil naturligvis Arbejderne faa for Sociallovgivning og faglig Organisation. I hvert Fald er man sig i Øjeblikket Klasse modsætningerne langt mere bevidst end tidligere, og det er i denne Forbindelse interessant at iagttage Udviklingen indenfor U. S. A.'s største Sæmmenslutning af Fagorganisationer, American Federation of Labor. Denne

¹⁾ Iflg. Dagspressen har Roosevelt nu — Februar 1937 — forelagt Kongressen et Lovforslag om at forøge Antallet af Dommere i Højesteret fra 9 til 15 for paa denne Maade at skaffe sig et mere medgørligt Dommerkoncilium.

Organisation bygger paa *Fagforbundet* som Enhed, og det stemmer godt hermed, at den mest har interesseret sig for at organisere det faglærte Arbejderaristokrati. Videre har det været dens Tradition at holde sig fjernt fra al politisk Virksomhed. A. F. of L. har endog været Modstander af en Lovgivning om Arbejdsløshedsforsikring, hvad der naturligvis hang sammen med, at man tidligere ansaa Administrationen for at være fjendtligt stemt overfor Fagforeningerne. I de sidste Aar er der imidlertid indenfor A. F. of L. vokset en Fraktion frem, som ønsker at organisere Arbejderne i *Industriforbund*. Man gør gældende, at denne Organisationsform er mere egnet, naar det gælder at organisere Arbejderne i Masseproduktionsindustriene, som har denne Fraktions særlige Interesse. I 1935 dannedes under Ledelse af Formanden for *United Mine Workers of America*, *John Lewis*, en *Committee for Industrial Organization*, hvad der gav Anledning til bitter Strid indenfor A. F. of L. I Sommeren 1936 paabegyndte C. I. O. en Kampagne for at organisere Staalindustriens Arbejdere, og omtrent samtidig ekskluderede A. F. of L.'s Ledelse alle de Organisationer, der var tilsluttet C. I. O., og som omfattede ca. 1 Mill. Mand eller vel omtrent en Tredjedel af A. F. of L.'s Medlemstal. Lewis-Gruppen afviger ogsaa fra A. F. of L.'s sædvanlige Kurs deri, at den er indstillet paa Samarbejde med Regeringen og i det hele taget paa politisk Virksomhed. Gruppen gav ved Valget Roosevelt officiel Støtte, men man er allerede i det smaa begyndt at drøfte Dannelsen af et Arbejderparti til Valget i 1940. Hvis Organiseringen af Masseproduktionsindustriernes Arbejdere faar Fremgang, og hvis en større Del af den amerikanske Arbejderklasse begynder at optræde som en samlet Blok, politisk og organisationsmæssigt, kan der sikkert ventes en skarp social Strid. Arbejdere og Arbejdsgivere i U. S. A. er jo ikke just bekendt for at tage paa hinanden med Fløjlshandsker. Men foreløbig kan der kun gisnes om, hvordan Fremtidens Amerika vil komme til at se ud. —

Herefter skal nærmere omtales nogle af de økonomiske Enkeltproblemer, der for Øjeblikket er aktuelle i U. S. A. Først den finansielle og monetære Situation. The New Deal har ikke været billig. Statsudgifterne (hermed menes Unionsregeringens Udgifter), der i Finansaaret 1928—29 (1. Juli 1928 til 30. Juni 1929) var 3,8 Milliarder \$ og 5,1 Milliarder \$ i 1932—33, steg til 7,4 Milliarder \$ i 1934—35. Indtægterne derimod faldt fra 4

Milliarder \$ i 1928—29 til 2 Milliarder \$ i 1931—32. Derefter steg de igen, men var i 1934—35 kun 3,8 Milliarder \$. Regner man med, at Budgettallene for 1936—37 slaar til, vil Udgifterne i de fire Finansaar, Roosevelt har Ansvaret for, have udgjort 31,1 Milliarder \$, Indtægterne 16,7 Milliarder og Kasseunderskuddet altsaa 14,4 Milliarder. Det store Underskud var et af Hovedtemaerne i Republikanernes Valgagitation, og kendte Nationaløkonomer talte om Statsbankerot og Inflation. Naar man vil bedømme Roosevelts Finanspolitik, maa det naturligvis først fremhæves, at den store Stigning i Udgifterne skyldes de ekstraordinære Kriseudgifter, navnlig til Understøttelser og offentlige Arbejder. Til disse Formaal vil der pr. 30. Juni 1937 være anvendt ca. 10 Milliarder \$. Der er her for en stor Del Tale om Udgiftsposter, der tidligere slet ikke fandtes paa Forbundsregeringens Budget, og Udgiftsstigningen maa derfor ses under den Synsvinkel, at Unionsregeringen har taget nye Opgaver op. Det er Opgaver, som det ellers vilde være tilfaldet Enkeltstaterne at løse, hvad de imidlertid sikkert ikke vilde have haft Evne og næppe heller Vilje til. De store Poster paa Forbundsregeringens ordinære Budget er Militæruddgifterne og Renter og Afdrag paa Statsgælden. Derimod findes ingen Socialudgifter. Kontante Understøttelser har tidligere kun været ydet i ekstraordinære Tilfælde, f. Eks. til Ofrene for Naturkatastrofer, og først under the New Deal har man anerkendt Unionsregeringens Pligt til at komme trængende Medborgere til Hjælp. Endvidere vilde Enkeltstaternes Udgifter til egentlige offentlige Arbejder sikkert have været større, hvis ikke Forbundsregeringen havde bevilget saa store Beløb, saadan at der her for en Del er Tale om en Overflytning fra Enkeltstaternes til Unions Budget.

Men Udgiftsstigningen kunde jo være blevet dækket ved forøget Beskatning, i hvert Fald for de Udgifters Vedkommende, som ikke modsvares af en Forøgelse af Aktiverne eller er brugt paa en saadan Maade, at de ogsaa kommer Fremtiden til Gode. Roosevelt-Regeringen har imidlertid slet ikke ønsket at følge den ortodokse Finanspolitiks Regler. Man har ikke gjort Forsøg paa at gennemføre nogen videre Ekstrabeskatning, men har med Hensigt finansieret Kriseudgifterne ved Laan for paa denne Maade at »spæde Pumpen op«, som Slagordet lød, d. v. s. forøge den totale Købeevne, maalt i Penge, og bringe Liv i Produktion og Omsætning. Og denne Politik har sikkert været den gavnligste Del af Roosevelts Kriseforanstaltninger, selv om Fremgangen

maaske nok blev købt noget dyrt. Statsgælden er steget ganske anseligt, men det foran nævnte Tal for Underskuddet, 14,4 Milliarder, giver dog overdrevne Forestillinger om Gældsforøgelsen. Det amerikanske Statsregnskab er et rent Kasseregnskab, og det Underskud, det fremviser, derfor kun et Kasseunderskud. Tages der Hensyn til Amortisationen, bliver Stigningen i Statsgælden ca. 11,5 Milliarder, nemlig fra 22,5 Milliarder den 30. Juni 1933 til ca. 34 Milliarder den 30. Juni 1937. Heroverfor staar imidlertid visse Aktivforøgelser. Der er Stabiliseringsfondets 2 Milliarder \$, og endvidere har Staten faaet en Del Tilgodehavender gennem Reconstruction Finance Corporation og lignende Institutioner. Regnes disse Tilgodehavender til Pariværdi, bliver Nettoforringelsen af Unionens Formuestatus kun ca. 5,5 Milliarder \$, og desuden er der blevet udbetalt 2,2 Milliarder til Veteranerne, en Sum, der egentlig først var forfalden til Betaling i 1945. Men samtidig har Statskassen paataget sig Garantier til et Beløb af over 4,5 Milliarder \$, og en Del af Fordringerne er nok ogsaa noget dubiøse. Det sikre er, at Statsgælden efter Roosevelts første Periode vil være forøget med 11—12 Milliarder \$ eller med ca. 50 pCt. Og Hoover var heller ingen Guldfugl. Han satte Statsgælden op med over 5 Milliarder. Af denne Gældsforøgelse maa Fremtidens Skatteydere svare Renter og Afdrag til Fremtidens Obligationsejere. Til Genæld har Statskassen altsaa erhvervet visse Aktiver, en Del af Pengene er gaaet til Formaal, som man ogsaa direkte vil nyde godt af i Fremtiden, og har Underskudspolitikken virkelig medvirket til at spæde Pumpen op, vil Skatteyderne jo endvidere af den Grund bedre være i Stand til at bære Skattebyrden. Og selv om Krisen har fordoblet Statsgælden, maa man huske, at de forenede Staters Gæld i Forvejen var meget lille sammenlignet med de europæiske Landes. Den engelske Statsgæld er større end Unionsregeringens og Enkeltstaternes tilsammen. Nogen Statsbankerot er der ingen Fare for, men selv et rigt Land som U. S. A. har dog næppe Raad til alt for mange af den Slags Kriser.

De, der har talt om en truende Inflation i de forenede Stater, har henvist baade til Finansernes Stilling og til den monetære Situation. Indskud paa Anfordring (Federal Reserve Bulletin's »adjusted demand deposits») hos Medlemsbankerne indenfor Federal Reserve System, der ved Udgangen af Aaret 1929 udgjorde 16,6 Milliarder \$ og pr. 30. Juni 1933 var nede paa 12 Milliarder, er siden Bankkrisen steget stærkt og naaede pr. 30. Juni 1936 op

paa 20,3 Milliarder \$, det højeste Beløb, de nogensinde har udgjort. Denne Stigning betød i sig selv en ikke ringe Forøgelse af Pengemængden, men Grænsen for den monetære Ekspansion var ingenlunde naaet hermed. Som bekendt skal Medlemsbankerne holde en vis Reserve for deres Indlaansforpligtelser som Indskud hos Reservebankerne, og det er derfor det Beløb, hvormed deres Kassemidler overstiger den lovpligtige Reserve, der er bestemmende for, hvor stor en Kreditudvidelse Medlemsbankerne som Helhed er i Stand til at foretage. Medlemsbankernes overskydende Reserver — d. v. s. Forskellen mellem deres totale Indskud hos Reservebankerne og den lovpligtige Reserve — var i Gennemsnit for Aaret 1929 43 Mill. \$ og for 1932 256 Mill. Siden Bankkrisen i Marts 1933, da Overskudsreserverne forsvandt, har de været undergivet en stadig og stærk Stigning, dels paa Grund af den førte Ekspansionspolitik, dels — og navnlig — som Følge af den store Guldimport siden Dollarens Devaluering. I August 1936 naaede Overskudsreserverne op paa ca. 3 Milliarder \$ eller omtrent det samme Beløb som de lovpligtige Reserver, der svarede til Publikumsindlaan paa ca. 30 Milliarder \$, hvoraf, som nævnt, ca. 20 Milliarder i demand deposits. Den Kreditudvidelse, der kunde opbygges paa disse Overskudsreserver, vilde medføre en meget stærk Forøgelse af Pengemængden ud over det store Beløb, man allerede havde naaet, og naar hertil føjes, at Omløbshastigheden stadig laa langt under Niveauet fra 1929, vil man se, at den monetære Basis for en betydelig Inflation var til Stede.

Bankloven af 1935 gav imidlertid Federal Reserve Board — eller Board of Governors, som det nu hedder — Ret til at forhøje den Procent, som de lovpligtige Reserver for Indlaan og Banker af de forskellige Kategorier skal udgøre af Indlaansbeløbet, indtil det dobbelte af de hidtil gældende, og i Sommeren 1936 benyttede man sig af denne Bemyndigelse. Reservekravene sattes op med 50 pCt., og som Følge deraf faldt de overskydende Reserver fra ca. 3 Milliarder til 1,8 Milliarder \$. De blev altsaa kraftigt reduceret, men der blev dog stadigvæk nok tilbage til, at en stærk Kreditudvidelse kan foretages. Og siden August er Overskudsreserverne steget til over 2 Milliarder \$.

Foreløbig har der dog ikke vist sig nogen Tegn paa Inflation. Medens Produktionen i Løbet af det sidste Par Aar er blevet stærkt forøget, har Pristallene været praktisk talt uforandrede, og Produktionen kan endnu sættes en Del i Vejret, inden

Kapacitetsgrænsen naas og stærkere Prisforhøjelser derfor bliver uundgaaelige¹⁾ Videre har Federal Reserve Board endnu Midler i Hænde til at bremse en Kreditudvidelse. Forøges Reservekravene indtil det tilladte Maksimum, kan man paa denne Maade skaffe sig af med det meste af de nuværende Overskudsreserver. Desuden besidder Reservebankerne »government securities« for knap 2½ Milliarder \$, for største Delen af kort Løbetid. Det menes, at man, hvis man lader disse Gældsbeviser løbe ud, kan placere andre i Stedet hos Medlemsbankerne uden alt for stort Kurstab, og ved en saadan Transaktion vilde de nuværende Overskudsreserver blive neutraliseret. Farligere vil det maaske være, hvis Omløbshastigheden stiger til sin tidligere Højde, og hertil kommer Muligheden for fortsat Guldimport. For Øjeblikket indføres der Guld for ca. 100 Mill. \$ maanedligt. Baade for Omsætnings-hastigheden og for Indførselen af Guld (Kapitalimporten) er sikkert Kursudviklingen paa New Yorks Børs af stor Betydning. Efter Securities Exchange Act's Bestemmelser kan Børsspekulationen imidlertid bremses, ved at Federal Reserve Board forhøjer den Margin, der kræves indbetalt ved Spekulationsforretninger, og maaske kan der tages nye Midler i Brug i Pengepolitikens Tjeneste. Det kan paabydes Medlemsbankerne at købe flere Aktier i Reservebankerne, og muligvis kan Reconstruction Finance Corporation opsige sine Laan til Bankerne. Hvor effektive de forskellige Midler, der staar til Raadighed, vil være, afhænger for en stor Del af deres psykologiske Virkninger, men Myndighederne synes at have ret gode Kort paa Haanden, om de ellers kan og vil spille dem i rette Tid. Om det saa er politisk muligt, er naturligvis en anden Sag, men efter den Valgkampagne, der blev ført mod Roosevelt, skulde Regeringen være interesseret i at gøre Inflationsagitationen til Skamme²⁾.

¹⁾ Siden Oktober 1936 er Priserne steget en Del, men Priserne plejer jo at stige under en Konjunkturofgang, og det behøver derfor ikke at være Indledningen til en egentlig Inflation.

²⁾ Den 21. Dec. 1936 meddelte Finansministeriet, at det, om nødvendigt, vil opkøbe Guld for Midler, der skaffes ved Markedssalg af Skatkammerveksler. Et saadant Salg vil berøve Markedet de Penge, der tilflyder det ved Salget af Guld til Finansministeriet, og det undgaas herved, at fremtidig Guldimport forøger de overskydende Reserver. Den 30. Jan. 1937 dekretede Fed. Res. Board, at Reservekravene ved to Forhøjelser, der skal træde i Kraft den 1. Marts og den 1. Maj, skal bringes op paa det i Loven omtalte Maksimum. Hermed menes ca. 1,5 Milliard af de allerede eksisterende Overskudsreserver, der i Begyndelsen af December udgjorde 2,2 Milliarder \$, at ville blive neutraliseret.

En anden Side af Sagen er, om der i det hele taget kan ventes den Efterspørgsel efter Banklaan, der er Forudsætning for, at Bankernes likvide Stilling kan give Anledning til Inflation. Naar de store Overskudsreserver forefindes, skyldes det jo, at Bankerne ikke har været i Stand til at anbringe deres Midler. Deres Kundelaan, der kun andrager ca. Halvdelen af, hvad de var i 1929, har holdt sig næsten uforandrede siden Foraaret 1933, og Bankernes væsentligste Forretning under Depressionen har været at finansiere Regeringen. Trods den betydelige økonomiske Fremgang har der altsaa ikke hidtil vist sig nogen væsentlig konjunkturmæssig Forøgelse i Efterspørgselen efter Banklaan, selv om Kundelaanene i de sidste Maaneder er begyndt at vise stigende Tal. Med hvilken Styrke Efterspørgselen vil vise sig senere i Opgangen, beror bl. a. paa, hvor god den realøkonomiske Basis for en Højkonjunktur er, men det er maaske tvivlsomt, om der her findes Tendenser, der kan tænkes at befordre en egentlig Inflation¹⁾.

Desuden foregaar der uden Tvivl for Øjeblikket en vis strukturel Forandring i det amerikanske Kreditsystem. De store velkonsoliderede Selskaber finansierer nu ikke alene som i 20'erne sig selv uden Bankernes Hjælp, men de er ogsaa begyndt at finansiere deres Leverandører og Aftagere. Dette har naturligvis den Virkning, at der bliver mindre Brug for Bankkredit.

En mulig Kilde til Inflation er naturligvis Budgetunderskuddet — for ikke at tale om de standhaftige »soft money«-Tilhængeres Agitation. Hvad man nu end mener om den Teori, der ligger bag Underskudspolitikken, saa er der ingen Tvivl om, at Tiden nu er inde til at lægge Roret om. Regeringen har da ogsaa udtalt, at den nu ønsker Balance tilvejebragt saa hurtigt som muligt. Dog har Roosevelt — efter at han havde faaet vedtaget sin nye Lov om Aktieselskabsbeskatningen, der var saa snedigt indrettet, at ingen følte sig ramt — lovet, at Regeringen nu ikke vilde gennemføre flere Skatteforhøjelser. Man sætter sin Lid til den Stigning i Skatteindtægterne, den økonomiske Opgang medfører, og som

¹⁾ Professor *Alvin H. Hansen* gør opmærksom paa, at der findes visse deflatoriske Elementer i den amerikanske økonomiske Situation, navnlig Landbrugets Overekspansion, jfr. senere. Han mener ikke, der findes nogen nye Investeringsmuligheder (*Schumpeter, Cassel*) af særlig Betydning, og er af den Opfattelse, at Konjunkturbevægelsen vil vende, før Højkonjunktoren bliver til en Inflation. Se *Proceedings, Association of Reserve City Banks, 25th Annual Convention.*

allerede har vist sig meget tydeligt. Denne automatiske Opgang i Indtægterne vil formodentlig ogsaa kunne bringe Balance paa Regnskabet, selv om det maaske ikke bliver før i Finansaaret 1938—39, men om galt skulde være, kan der vel gives Skatte-skruen en lille Omdrejning, naar Valgløfterne er kommet lidt paa Afstand.

Hvor hurtigt der kan bringes Balance paa Regnskabet, afhænger naturligvis ogsaa af Udgifterne, der foreløbig ingen Tilbøjelighed har vist til at gaa ned. Hvordan det vil gaa med dem i Fremtiden, vil for en stor Del afhænge af, hvor meget Arbejds-løsheden formindskes. Den er stadig stor. Nøjagtige Opgørelser savnes, men de fleste mener, Tallet ligger omkring en halv Snes Millioner — herunder regnet dem, der er beskæftiget ved offentlige Arbejder for et lavere Vederlag end almindelig Arbejds-løn — mod 13 à 15 Millioner i Marts 1933 og maaske 3—4 Millioner i 1929. Man ser med Betænkelighed paa, at Stigningen i Beskæftigelsen ikke holder Trit med Forøgelsen af Produktionen. I Aaret 1935 laa Federal Reserve Boards Produktionsindeks 43 pCt. over Gennemsnittet for 1932, men Bureau of Labor Statistics' Beskæftigelsesindeks viste kun en Stigning i Antallet beskæftigede paa 28 pCt. Disse Tal gælder dog kun Fabriksindustrien («Manufactures» og «factory employment»). Der har navnlig været Tale om den tekniske Udvikling som Aarsag til denne Diskrepans, og her ligger vel ogsaa nok en Del af Forklaringen. Men desuden er Arbejdstiden blevet forlænget, og naar Produktionen forøges, vil man ifølge Produktionslovene (det aftagende Udbyttes Lov) vente en forholdsvis ringe Forøgelse i Antallet af beskæftigede i Begyndelsen og en stærkere Stigning senere hen. Men selv om der derfor sandsynligvis kan ventes en stærkere Tiltagen i Beskæftigelsen i Opgangens senere Stadier, er et Arbejds-løshedstal paa 8—10 Millioner meget stort. Præsident Roosevelt har ved et Par Lejligheder udtalt sig til Gunst for et nyt Forsøg paa at reducere Arbejds-løsheden gennem en Forkortelse af Arbejdstiden. Et saadant Forsøg blev gjort under NRA, men straks efter Højesteretsdommen standsedes NRA's Virksomhed, og siden den Tid er Arbejdstiden blevet forlænget. NRA-Eksperimentet havde forøvrigt næppe den tilsigtede Virkning, men maaske er Betingelserne noget gunstigere i den nuværende Konjunkturfase, navnlig hvis man denne Gang afholder sig fra at regulere Produktion og Priser. Man er i Øjeblikket i Gang med at undersøge, hvorvidt det trods de forfatningsmæssige Vanskeligheder er muligt at gen-

oplive den Del af NRA-Loven, der vedrørte Organisationsretten og Forbud mod Børnearbejde, men selv om Roosevelt ikke fandt det opportunt at omtale Spørgsmaalet under Valgkampagnen, er det ikke usandsynligt, at der ogsaa vil blive gjort et Forsøg paa at tage Reguleringen af Arbejdstiden op igen.

Et andet aktuelt Problem — der ogsaa har sin finansielle Side — er Landbrugspolitikken. For selv efter at den almindelige Depression er overstaaet, vil man sikkert i hvert Fald i nogen Tid bibeholde særlige Landbrugsforanstaltninger. Det amerikanske Landbrug er nemlig som Helhed overudviklet. Under Krigen, da der var stærk Efterspørgsel efter amerikanske Landbrugsvarer, udvidedes Produktionen. Men efter Krigens Ophør svandt Efterspørgselen ind. I Udlandet søgte man at gøre sig selvforsynende, navnlig under den sidste Depression. Befolkningstilvæksten blev mindre, Hestene erstattedes af Traktorer, ændrede Forbrugsvaner fremkaldte en Forskydning i Efterspørgselen, og amerikansk Landbrug kom ind i en Tilstand af Overproduktion. Under Depressionen blev det naturligvis særlig galt, og det var den almindelige Opfattelse, at Landbruget var haardere ramt end de øvrige Erhverv. Særlig fæstede man sig ved, at Landbrugsvarernes Priser var faldet mere end Industrivarernes, og Agricultural Adjustment Act satte sig derfor som Maal at bringe Priserne paa en Række vigtige Landbrugsvarer op i samme Forhold til Priserne paa de Varer, Landbrugerne køber, som det, der fandtes i Aarene 1909—14. Det skulde opnaas ved en Indskrænkning af Landbrugsproduktionen. De Landmænd, der gik ind paa at reducere deres Produktion, modtog herfor en kontant Godtgørelse, der finansieredes ved, at der paalagdes de Virksomheder, hvor Varerne underkastedes den første Bearbejdelse (Møller, Slagterier o. s. v.) en Skat, der var lig Forskellen mellem Dagsprisen og den saakaldte Paritetspris. I Januar 1936 forkastede Højesteret AAA, men der gennemførtes straks i Februar en Lov, der i Virkeligheden fortsatte det samme Program, blot i en lidt anden Forklædning.

Det har i de sidste Aar været meget diskuteret, i hvor høj Grad der drives Rovdrift paa den amerikanske Jord, og i nær Forbindelse med dette Problem staar Spørgsmaalet om den Skade, der gøres paa Jordbunden af Vandets og Vindens Erosion¹⁾. I April

¹⁾ Det hævdes f. Eks., at Aarsagen til, at Flodernes Oversvømmelser saa ofte antager en katastrofal Karakter, er den, at en uhensigtsmæssig Be-
Nationaløkonomisk Tidsskrift. LXXV.

1935 gennemførtes den saakaldte Soil Erosion Act, der gav Unionsregeringens Støtte til Foranstaltninger mod »soil erosion, og da AAA blev forkastet ved Højesteret, fandt man det opportunt at sammenkæde Produktionsreguleringen med Foranstaltninger til Bevarelse og Forbedring af Jordens Ydeevne. I Februar 1936 gennemførtes den saakaldte Soil Conservation Act, der formelt fremtræder som et Tillæg til Soil Erosion Act. Loven bemyndiger Landbrugsministeren til at anvende et aarligt Beløb af indtil 500 Mill. \$ af Statskassens almindelige Midler til Udbetaling af kontante Tilskud til de Landbrugere, der udlægger en vis Del af deres Areal som Græsmark, tilsaar den med Bælgplanter eller giver den en anden Anvendelse, der modvirker Erosion, forøger Jordens Humusindhold og opretholder dens Frugtbarhed. Tanken er naturligvis den, at man ved at forøge den Del af Arealet, der anvendes paa denne Maade, kan reducere Produktionen af Landbrugets Salgsvarer. Loven angiver da ogsaa som et af sine Formaal at genoprette det Forhold mellem Landbrugeres og Ikke-Landbrugeres Realindkomst (ikke længere Priserne), der var herskende i Perioden 1909—14, og det foreskrives, at Loven skal administreres paa en saadan Maade, at der fremkommer et jævnt og stabilt Udbud af Landbrugsvarer, tilstrækkeligt stort til at tilfredsstille Efterspørgselen til Priser, der er rimelige baade fra Producenternes og Forbrugernes Synspunkt. Iøvrigt overlades det til Landbrugsministeren at bestemme, hvor store Arealer der skal unddrages Produktionen af Salgsvarer, og hvor store Godtgørelser der skal udbetales derfor. Det er dog forudsat, at Enkeltstaterne fra Begyndelsen af Aaret 1938 skal overtage Lovens Administration under Forbundsregeringens Overtilsyn.

I hvor høj Grad AAA-Programmet lykkedes, i hvor stort Omfang det hjalp Landbruget, og hvem der bar Byrderne ved dets Gennemførelse, kan ikke siges med Bestemthed, navnlig fordi Naturen i den tørre Sommer 1934 saa effektivt tog Del i Produktionsindskrænkningen. Men selv om AAA maaske bragte Landbruget en ret god Krisehjælp — Godtgørelserne til dem, der tog Del i Programmet, var jo i hvert Fald rede Penge — saa er det klart, at Loven ikke var egnet til at løse det amerikanske Landbrugs mere permanente Problemer. Skal der foretages en Reduk-

---

plantning og Dyrkning af Bjerg- og Bakkeskraaninger hindrer, at der i tilstrækkelig Grad dannes vandsugende Humuslag. Ved Tøbrud løber Vandet derfor straks ned i Floderne, hvor de borteroderede Jordmasser oven i Købet ligger og fylder op.

tion af Landbrugsproduktionen paa langt Sigt, er den mest økonomiske Maade at gennemføre det paa naturligvis den, at den daarligste Jord sættes ud af Drift og de mindst dygtige Landmænd overgaar til andre Erhverv. Men AAA søgte at gennemføre den samme forholdsmæssige Produktionsindskrænkning overalt, saadan at de mindre effektive Bedrifter fortsatte paa de mere effektives Bekostning. Den saakaldte Resettlement Administration arbejder ganske vist paa at flytte fattige Landbrugerfamilier fra Ejendomme med daarlig og udpint Jord hen til bedre Egne, men foreløbig er det ikke blevet til noget videre.

Soil Conservation Act er næppe bedre end sin Forgænger. Selv til Opnaaelse af sit eget Formaal er den sikkert ringere end AAA. Efter den nye Lov bestemmes Produktionens Omfang jo ikke direkte, og der er intet i Loven, der kan hindre, at de Arealer, der ikke udlægges som Græsmark e. lign., dyrkes mere intensivt end før. Loven skulde jo ogsaa medføre, at Jordens Ydeevne senere hen stiger, hvad der tenderer til at forøge Landbrugsproduktionen, og man har paa Forhaand ingen Garanti for, at Produktionsomkostningerne falder saa meget, at den større Produktmængde kan sælges med Fordel til de lavere Priser, Udbudsforøgelsen nødvendiggør. Og selv om Loven maaske vil medføre mindre Produktion af Majs og dermed af Svin og mindre Avl af Korn, Tobak og Bomuld, er det ikke udelukket, at der paa de større Græsarealer vil blive opdrættet mere Kvæg, saadan at der paaføres Kvægavlsdistrikterne forøget Konkurrence. Med Hensyn til Langtidstilpasningen vil Soil Conservation Act sikkert komme til at virke ligesom AAA. For selv om der efter Lovens Ordlyd i og for sig ikke er noget i Vejen for det, vil det næppe være politisk muligt i større Omfang at gøre Forskel paa de enkelte Landbrugere og de forskellige Distrikter med Hensyn til de Tilskud, der udbetales, og den Omlægning af Driften, der forlanges. Erosion og Rovdrift er sikkert Problemer, der fortjener Opmærksomhed, men Foranstaltninger imod disse Foreteelser er næppe paa krævet i samme Grad overalt, ligesaa lidt som Indskrænkningen af Produktionen, og Sammenkædningen af disse Foranstaltninger med Produktionsreguleringen smager alt for meget af politisk Opportunisme.

Det maa indrømmes, at en rationel Tilpasning af den amerikanske Landbrugsproduktion paa langt Sigt er svær at gennemføre, navnlig fordi Vanskelighederne for en stor Del samler sig om visse, bestemte Dele af Landet. I Bomuldsstaterne i det saa-

kaldte »Old South« mellem Atlanterhavet og Mississippi har de fattige Forpagtere og Landarbejdere lige siden Slavetiden levet under usle Vilkaar. Dyrkningsmetoderne er primitive og Jorden udpint. Og nu, samtidig med at de udenlandske Markeder delvis er gaact tabt, og samtidig med at den mekaniske Bomuldsplukker nærmer sig den praktiske Virkelighed, paafører de nye Bomuldsdistrikter i Texas og Oklahoma, hvor Metoderne er mere moderne og Produktionsomkostningerne lavere, det gamle Syden en følelig Konkurrence. Her, i det gamle Syden, ligger maaske U. S. A.'s største sociale Problem, et Problem, som man i stigende Grad bliver opmærksom paa, og som en Dag vil kræve sin Løsning. Men det er et Spørgsmaal, som det er meget vanskeligt netop for Roosevelt at røre ved, eftersom Sydstaternes Jordejere udgør det demokratiske Partis faste Stok. Regeringen overvejer dog for Øjeblikket en Plan om at hjælpe de fattige Forpagtere til at faa egen Ejendom ved at give dem billige Laan.

Da Efterspørgselen efter Korn steg under Krigen, pløjede man i de vestlige Præriestater i stort Omfang Jord op, der tidligere havde henligget som Græsgange, og begyndte at dyrke Hvede. Man kan her med Held dyrke Korn, naar Vejrforholdene er nogenlunde gunstige, og naar man indretter sine Dyrkningsmetoder efter Klimaet, men enhver tør Sommer medfører Fare for Misvækst paa disse magre Højsletter, hvor der næsten ingen Søer eller Vandløb findes. Det er her, de berygtede Støvstorme opstaar, naar Solen har udtørret Jorden. Som bekendt var Tørken særlig slem i 1934, og ogsaa i 1936 var der Misvækst i de nordvestlige Præriestater. Den fantastiske Tanke er blevet fremsat, at man skulde skaffe Fugtighed og Læ ved at plante et Skovbælte tværs gennem Staterne lige fra den kanadiske til den mexikanske Grænse, men da Træer aldrig af sig selv har vist nogen særlig Tilbøjelighed til at vokse i disse Egne, gør de det maaske næppe heller under landbrugsministerielle Auspicier. Man er nu ved at komme til den Opfattelse, at Jorden mellem den 100. Meridian og Klippebjergene aldrig burde have været pløjet op, og at det vilde være nationaløkonomisk fordelagtigt, om man igen kunde faa den lagt ud til vedvarende Græs. Men det er selvsagt en uhyre Opgave at løse. Det vilde bl. a. medføre, at store Distrikter vilde blive helt eller delvis affolket, hvad det naturligvis politisk set vilde være meget vanskeligt at gennemføre. Roosevelt har da ogsaa allerede udtalt, at en saadan Affolkning ikke tilsigtes.

Sidste Sommers Tørke medførte, at der blev nedsat en Kommission for at drøfte Gennemførligheden af Landbrugsministerens Yndlingside, den saakaldte Avlsforsikring (crop insurance) og »the ever normal granary«. Gennem Avlsforsikringen skulde Landbrugerne forsikre sig mod den Risiko, der knytter sig til Høstudbyttets Afhængighed af Vejrforholdene og de deraf opstaaende Prissvingninger. I de gode Høstaar skal Landmændene betale »Præmier« i Hvede, Majs, Bomuld o. s. v. og Varerne skal saa opbevares i Statens Lagerbygninger for at blive udleveret som »Forsikringssum« i de daarlige Aar. Paa denne Maade bliver Forbrugerne ogsaa beskyttet mod Vareknaphed, siger man, og Avlsforsikringen vil derfor være til Gavn for baade Producenter og Forbrugere. Hvad angaar Forbrugernes Interesser, varetages de under en eventuel Vareknaphed dog sikkert billigst ved Import fra Ulandet. En Oplagring af en betydende Del af Landbrugsproduktionen, maaske gennem flere Aar, bliver i hvert Fald ikke billig, selv om Planens Talsmænd har Ret i, at Statskassen heller ikke for Øjeblikket slipper gratis gennem Misvækstaarene, naar der maa udbetales Understøttelse til Landbrugerne i de tørkeramte Egne. Et Forsøg paa at stabilisere Priserne ved at holde en Del af Varerne tilbage fra Markedet medfører den Fare, at Landmændene giver sig til at producere løs i Tillid til, at Priserne vil blive holdt oppe. For at undgaa, at Avlsforsikringen paa denne Maade bliver gjort til en Gjentagelse af Federal Farm Board-Fiaskoen, tænker man sig, at Adgangen til at benytte sig af Avlsforsikringen kun skal staa aaben for dem, der tager Del i Soil Conservation-Planen. Men som allerede nævnt, forhindrer det ikke, at Produktionen kan forøges ved mere intensiv Dyrkning.

Og naar Landbrugsministeren ved flere Lejligheder har udtalt sig til Gunst for at gøre Reguleringen af Landbrugsproduktionen permanent, er det det mest betænkelige af alt. Man synes ikke at være opmærksom paa de Farer, der knytter sig til gennem længere Tid at opretholde et Reguleringssystem, der forudsætter Udbetaling af kontante Tilskud til Landbruget. Før eller senere maa jo Tilskuddene blive kapitaliseret og forhøje Ejendomspriserne, hvorefter den nye Ejer i daarlige Tider maa have endnu større Tilskud for at klare sig. Og hvilken »farmers' lobby« kan der ikke skabes ved dette System? Allerede ved dette Valg kapedes Demokrater og Republikanere om, hvem der kunde byde Landbruget mest i Retning af kontante Penge.

Landbrugsminister *Wallace* repræsenterer en Opinion indenfor Landbrugserhvervet, som gaar ud paa, at Landbruget nu ogsaa bør sikre sig de Fordele, der følger med en reguleret (læs: indskrænket) Produktion, og som Industrien allerede længe har nydt godt af. Det er denne Tanke, der trods alle de venlige Ord til Forbrugerne ligger bag det amerikanske Landbrugsprogram. Det er et betænkeligt Tidens Tegn, at Monopolideerne nu rundt om i Landene synes at vinde Tilslutning indenfor Landbruget, Frikonkurrenceerhvervet par excellence. Tidligere sagde man ganske vist, at et Monopol paa Landbrugsvarer ikke kunde organiseres, men i denne Restriktionernes og den saakaldte Planøkonomis Tidsalder kan meget jo gennemføres, som før ansaas for umuligt. En Sytraadstrust kan man ærgre sig over af principielle Grunde. En Staaltrust er straks farligere, men et Landbrugsmonopol vilde berøre os alle. Vi skulde nødtigt opleve et Kapløb mellem Industri og Landbrug om, hvem der kunde indskrænke Produktionen mest paa hinandens eller rettere sagt paa alles Bekostning.
